

ČÁST PRVNÍ

Krajiny na dosah

Čtvero ročních období (v detailech)

„Nalezené“ krajiny

Přírodní zátíší

Znásobený prales

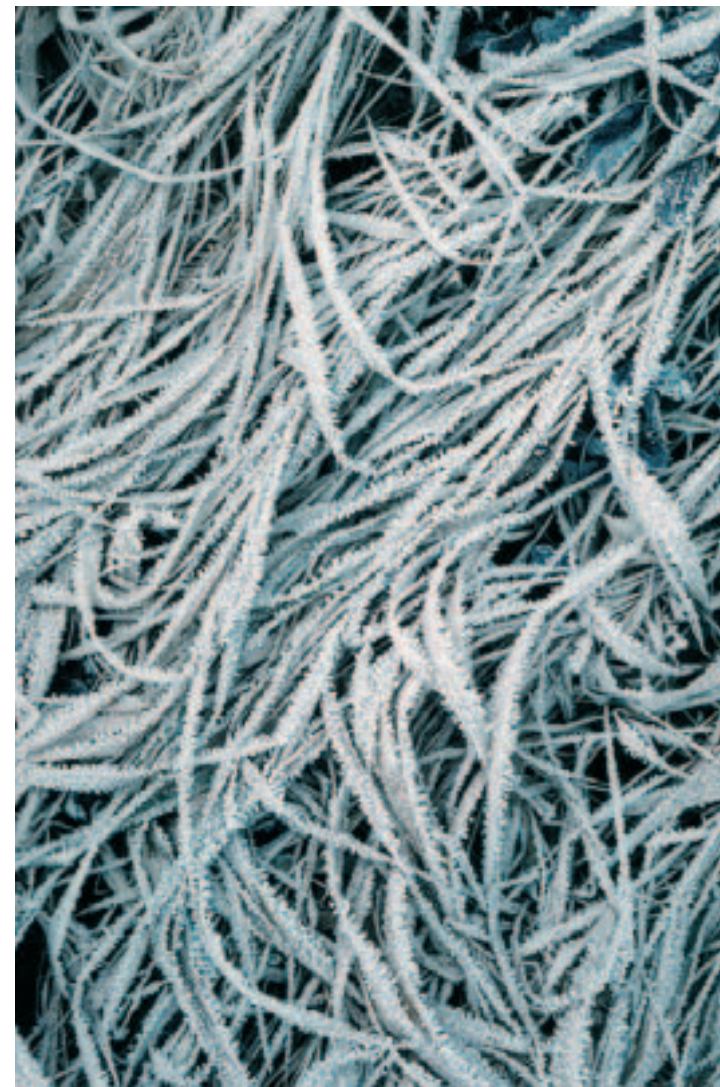
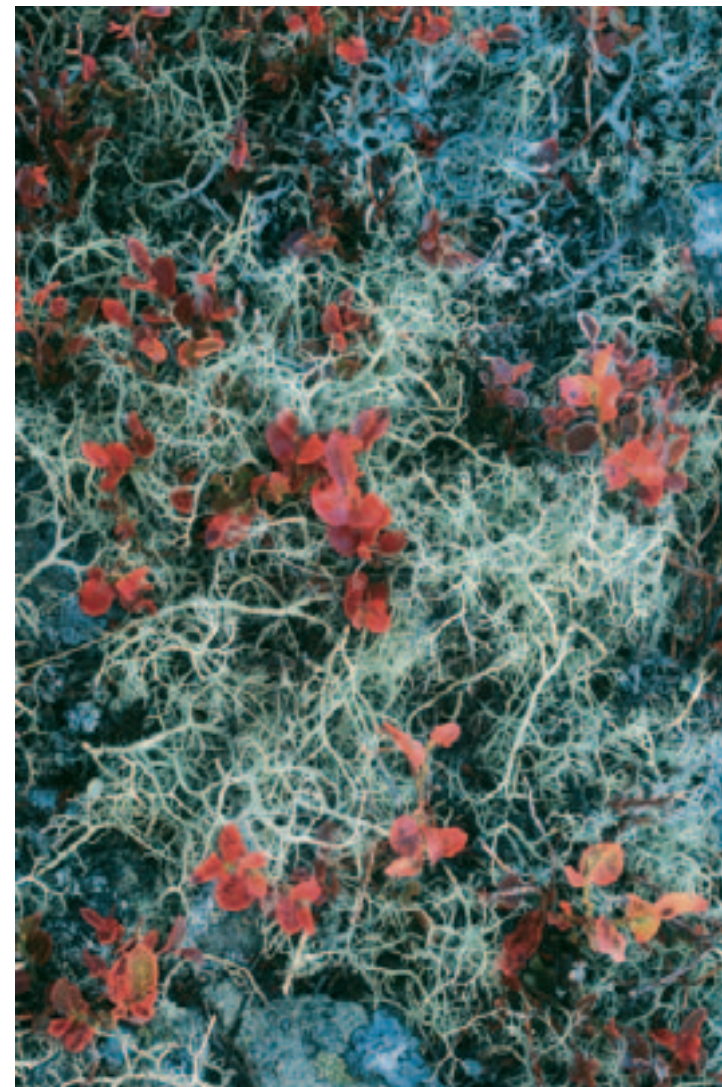
Rýchorský prales

Pár slov o výřezu

Krkonošské bystřiny

Skalní reliéfy

ČTVERO ROČNÍCH OBDOBÍ (V DETAILECH)

Pokaždé se nemohu dočkat, až skončí zima. Netrpělivě vyhlížím první ostrůvky bez sněhu, pomáhám jim růst očima, těším se, až se zazelenají. Pak to ale jde ráz na ráz! Nastává úplný vegetační výbuch. A jestliže nejsem mezi záhony bledulí, šafránů či sasaneček v pravou chvíli, kdy kvetou naplno, mám smůlu. Je to otázka pár dní, někdy jen hodin, a v případě horního obrázku dokonce minut! Sníh v teplých paprscích jarního slunce mizí přímo před očima a polapit takovou minizahrádku, orámovanou sněhem, je opravdu kumšt. Její osazenstvo tvoří dva kvítky šafránů a červené lístky rdesna. Nápadná barva lístků je způsobena tím, že začaly rašit ještě pod sněhem, ve tmě, na slunci se za chvilku přebarví zeleně. Ani šafrány dlouho kvést nevydrží, stačí jim na to jeden slunečný den. Takže tady šlo spíš o bleskovou reportáž, než

poklidné focení přírody. Zatímco rdesna je na horských loukách plno, jde téměř o plevel, šafránů moc v Krkonoších neroste. Je jich asi „jako šafránů“. Poněkud větší porosty jsou jen v Horních Albeřicích, a to je ještě botanici ošklivě podezírají, že nejsou původní, nýbrž zplanělé ze zahrádek. To mi ovšem vůbec nevadí, těším se na ně celou zimu a zahajuji jejich fotografováním své krkonošské jaro.

To ale strašně rychle uteče a je tu léto. Sníh živoří už jen na pár místech v nejvyšších polohách, vlády na krkonošských stráních se ujímá zeleň. A v ní oranžové stříkance jestřábníků, žlutobílé koberce sasaneček a konikleců, purpurové ostrůvky vstavačů či knotovek. Námětů čekajících na barevné ztvárnění je nepřeberně, jen si vybrat. Ale jak? Jak najít v tom chaosu skvrn a tvarů nějaký řád, jak ho ozvláštnit, vtisknout mu působivou formu, zajímavou kompozici? Tady žádný recept neexistuje, to v učebnicích nenajdeme. Chce se to jen pozorně dívat, umět si představit, jak by motiv asi vypadal na obrázku. Trpělivě hledat...

Jak to napsal v předmluvě jedné mé knížky Miloš Macourek: „Fotograf se podobá dávným prospektorům, kteří v Krkonoších hledávali vzácné drahokamy. Ale ze všeho nejvíc připomíná ty staré krkonošské skláře, kteří uměli proměnit kousky průhledné hmoty v křehké zázraky křišťálově čisté krásy.“

Jaro přichází do hor pozdě, podzim brzy. Začátkem září odkvétají poslední trsy modrých hořců tolitovitých – a konec. Konec květům, nikoliv barvám. Ty naopak koncem září vzplanou v až neskutečné nádheře. Věvodí jim jásavě červené keříky borůvčí, které zdobí kdejakou stráň, kdejaký pahrbek až po nejvyšší polohy. Pastva pro oči, slavnost barev. Ani tady ovšem není záhodno podlehnout euforii a plýtvání barevným materiálem. Fotografování na barvu je smysluplné jen tehdy, je-li její zachycení funkční, něčím záběr obohacuje, činí ho zajímavým. Pokud by námět vyšel stejně dobře v černobílém podání, nebo dokonce lépe, pak je hloupost fotografovat ho jinak.

To platí i v dnešní digitální době, až na to, že už se nemusíme rozhodovat předem, před zmáčknutím spouště. Vymoženosti photoshopu nám dovolují nechat rozhodnutí na doma, a v klidu u počítače uvážit, jakou zvětšeninu vyrobíme – zda barevnou, černobílou, nebo tónovanou. I mně, ač digitálem nefotografuji, přinášejí nové technologie velké výhody. Dřív jsem s sebou vlácel 3 těžké kazety – jednu s filmem černobílým, druhou s barevným negativem a třetí s diapozitivem. Dnes mi na to všechno stačí jediná. Fotografuji na barevný diapozitiv a z něj se dá udělat všechno. Díky digitalizaci tedy nosím na zádech o dvě kila méně, což s přibývajícím věkem stále více oceňuji...

Zima lovcům přírodních detailů příliš nakloněna není. Všechny ty krásné drobnůstky, ornamenty, reliéfy totiž zmizí, zalehnou je velké duchny sněhu. Proto se vždy modlím, aby sníh napadl co nejpozději a mrzlo jen „na sucho“. To se pak každý lísteček, větévka, stéblo promění v drahokam, námraza a led z nich vyčarují stříbrné a křišťálové šperky.

Co vám vedlejší obrázek připomíná? Střechu, dlažbu, džungli? Exotickou krajinu? Už zase dělám chybu a snažím se vykládat „co tím chtěl básník říci“. Chci ale jen trochu napovědět, o co mi u těchto plošně pojatých detailů jde. Snažím se nalézt poklady! Taková skrytá zátiší, minikrajiny, po kterých často šlapeme, krásu, již míváme bez povšimnutí. To dnes dělá hodně fotografů věnujících se makrofotografii a záběrům zblízka. Já se ale ještě více specializuji, záměrně potlačuji perspektivu, dbám, aby byl celý záběr až do rohů brilantně ostrý, aby působil jako krajina, jak ji vidí ptáci. Samozřejmě každý asi hned pozná, co na fotografii je. Že to jsou nějaké rostliny, lišejníky, kameny. Dobrá fotografie však nepůsobí jen prvoplánově na náš rozum, má svá tajemství, je ještě něco za ní. Oslovuje i naše podvědomí, podněcuje fantazii, vyvolává emoce. A o to se snažím i u „nalezených“ krajin.

Pokud jde o ten vedlejší snímek, je na něm vrba! Dlouho jsem setrval v bláhovém domnění, že vrby znám. Z obrázků pana Lady a i vlastních klukovských zkušeností. Jsou to přece ty shrbené stromy, vyskytující se podél potoků za účelem

poskytování proutí na pomlázky. Až díky fotografování se mé botanické znalosti trochu vytríbily. Zjistil jsem, že vrb je spousta druhů a většina z nich se stromům vůbec nepodobá. Zejména její horské druhy. Ty se musí držet pospolu při zemi, aby lépe odolávaly živlům, místy vytvářejí husté koberce. Takové živé reliéfy. K těm patří i vrba na obrázku. Vrba síťnatá (*Salix reticulata*), která se však u nás nevyskytuje. Fotografoval jsem ji v Tatrách.

Poněkud jsem sklouzl od fotografování k botanice. Je tak trochu mým koníčkem, a to velmi výhodným. Jako fotograf přírody mohu klidně o svém námětu psát, představit ho, prozradit i něco z jeho soukromí. Kdybych fotil třeba modelky, nebo zpěváky, o aktu ani nemluvě, bylo by to horší. To by už zaváňelo bulvárem, eventuálně i žalobou pro utržení na cti.

Na další dvoustraně představuji fotografie, které se krajinám podobají ještě více. Ty organismy na kameni mají jméno téměř příznačné: lišejník zeměpisný. Dřevo starého smrku posloužilo v druhém případě jako předloha pro snímek podobající se vrásám země.

